บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามในครั้งนี้เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป เปรียบเทียบความหมายของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่มีความหมายเหมือนกันและคล้ายคลึงกัน และศึกษาเปรียบเทียบที่มาของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม ผลของการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ทราบถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี สภาพแวดล้อมทางสังคมและทางธรรมชาติ ตลอดจนความเป็นอยู่ของชนชาติทั้งสองชนชาติคือชนชาติไทยและชนชาติเวียดนามซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับคนเวียดนามและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาเวียดนามสำหรับคนไทย รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะของสำนวนของชาติต่าง ๆ อีกด้วย

ในการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามครั้งนี้ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของสำนวนเวียดนาม สำนวนเวียดนามมีจำนวนคำตั้งแต่ 3 คำขึ้นไปถึง 22 คำ สำนวนเวียดนามส่วนใหญ่มี 4 คำ และ 6 คำ ส่วนสำนวนเวียดนามที่มีจำนวนคำ 17 คำ 19 คำ 20 คำ และ21 คำ ไม่ปรากฏที่เอกสารที่นำมาศึกษา ในด้านการแบ่งวรรคสำนวนของเวียดนามจะมีการแบ่งวรรคเป็น 2 วรรค 3 วรรคและ 4 วรรค แต่ส่วนใหญ่สำนวนเวียดนามจะได้แบ่งเป็น 2 วรรค การแบ่งวรรคจะได้แบ่งตามลักษณะของประโยค

การใช้คำในสำนวนเวียดนาม ในสำนวนเวียดนามจะไม่เน้นการสัมผัสคล้องจอง แต่จะเป็นการใช้คำซ้ำ เพื่อให้เกิดความไพเราะ ลักษณะการใช้คำแบ่งเป็น 3 แบบคือ ซ้ำคำทั้งคำ ซ้ำคำบางส่วน และซ้ำคำเชื่อม การซ้ำคำทั้งคำจะมีทั้งซ้ำคำทั้งคำในวรรคเดียวกัน และซ้ำคำทั้งคำระหว่างวรรค ซึ่งคำที่ซ้ำอาจอยู่ชิดกัน หรือมีคำอื่นคั่นไว้ การซ้ำคำบางคำมีลักษณะต่างกับการซ้ำคำทั้งคำ คือการใช้คำบางคำในวรรคเดียวกันไม่พบในสำนวนเวียดนาม ส่วนการใช้ซ้ำคำบางคำระหว่างวรรค คำที่ซ้ำอาจอยู่ชิดกัน หรือมีคำอื่นคั่นไว้ การซ้ำคำเชื่อมจะมีการซ้ำคำเชื่อมที่อยู่ในวรรคเดียวกันและซ้ำคำเชื่อมระหว่างวรรค ซึ่งอาจอยู่ชิดกัน หรือมีคำอื่นคั่นไว้ คำซ้ำในสำนวนเวียดนามจะอยู่ในหลายลักษณะ คือมีทั้งการซ้ำคำทั้งคำ ซ้ำคำบางส่วน ซ้ำคำเชื่อม ซึ่งอยู่ชิดกันมีคำอื่นคั่นไว้หรือซ้ำคำมากกว่า 2 คำขึ้นไป

การใช้คำที่มีความหมายในสำนวนเวียดนามแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และการซ้ำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน เพื่อทำให้เข้าใจความหมายของสำนวนชัดเจนยิ่งขึ้น

ลักษณะทั่วไปของสำนวนไทย ลักษณะของสำนวนไทยจะมีจำนวนคำตั้งแต่ 1 คำ จนไปถึง 18 คำ ส่วนใหญ่จะเป็นวลี หรือประโยคสั้น ๆ การแบ่งวรรคของสำนวนไทย จะแบ่งวรรคในสำนวนที่มีคำตั้งแต่ 6 คำขึ้นไปถึงสำนวนที่มี 18 คำและสำนวนไทยก็แบ่งเป็น 2 วรรค 3 วรรค และ 4 วรรค แต่ว่าสำนวนไทยส่วนใหญ่แบ่งเป็น 2 วรรค จำนวนคำในแต่ละวรรคมีทั้งที่เท่ากัน และไม่เท่ากัน การแบ่งวรรคจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางความไพเราะของเสียงและสัมผัส

ลักษณะสัมผัสของสำนวนไทย จะแบ่งเป็นสัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสระจะแบ่งเป็นสัมผัสสระในวรรคเดียวกัน และสัมผัสระหว่างวรรค สัมผัสสระในวรรคเดียวกันจะมีทั้งสัมผัสที่อยู่ชิดกัน และมีคำคั่นไว้ ซึ่งอาจเป็นสัมผัสที่อยู่ต้นวรรค กลางวรรค หรือท้ายของวรรคเดียวกัน ส่วนสัมผัสระหว่างวรรคจะมีสองลักษณะเช่นเดียวคือ คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 หรือ 4 ของวรรคถัดไป อีกลักษณะหนึ่งคือ คำสุดท้ายของแต่ละวรรคจะสัมผัสกัน ลักษณะสัมผัสพยัญชนะในสำนวนไทยแบ่งได้เป็น สัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกันและสัมผัสพยัญชนะระหว่างวรรค สัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกันนี้อาจเป็นสัมผัสที่อยู่ต้นสำนวน กลางสำนวน หรือท้ายสำนวนก็ได้ และคำที่สัมผัสอาจจะอยู่ชิดกันหรือมีคำอื่นคั่นไว้ ส่วนสัมผัสพยัญชนะระหว่างวรรคแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ คำที่สัมผัสอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน หรืออยู่ต่างตำแหน่งกัน มีการใช้พยัญชนะเป็นคู่ ๆ หรือพยัญชนะที่มีเสียงคล้ายกันสัมผัสเรียงกันไปในสำนวนไทยบางสำนวนจะมีทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกันและระหว่างวรรค

การใช้คำในสำนวนไทยพบว่า มีการใช้คำซ้ำในวรรคเดียวกันและระหว่างวรรค การซ้ำคำในวรรคเดียวกันอาจอยู่ชิดกัน หรือมีคำอื่นมาคั่นไว้หนึ่งคำ หรือหลายคำก็ได้ นอกจากนี้อาจจะซ้ำคำซึ่งอยู่ต้นวรรค และท้ายวรรค การซ้ำคำระหว่างวรรคจะมีทั้งการซ้ำคำที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน และตำแหน่งต่างกัน หรืออาจเป็นการซ้ำคำที่ต้นวรรคของแต่ละวรรค นอกจากนี้มีการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน และใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเพื่อทำให้เข้าใจความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น

การเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน จากการเปรียบเทียบ 100 คู่สำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่ได้นำมาศึกษาพบว่า สำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่มีความหมายเหมือนและคล้ายคลึงกันนั้นแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

สำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกับสำนวนเวียดนาม และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน

สำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนเวียดนาม และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ

สำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนเวียดนาม และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน

การศึกษาเปรียบเทียบที่มาของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม ทั้งหมด 100 ร้อยคู่คือสำนวนไทย 100 สำนวนและสำนวนเวียดนาม 100 สำนวน จากการศึกษาพบว่าที่มาของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามมีหลายประเภทและที่มาของสำนวนปรากฏมากน้อยไม่เหมือนกันตามลำดับดังต่อไปนี้

1. มีที่มาจากประสบการณ์ของคนโบราณ 58 สำนวน
2. มีที่มาจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์ 32 สำนวน
3. มีที่มาจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติตนและการกินอยู่ของคน 25 สำนวน
4. มีที่มาจากสัตว์ 22 สำนวน
5. มีที่มาจากคน 14 สำนวน
6. มีที่มาจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม 10 สำนวน
7. มีที่มาจากเรื่องเล่าต่าง ๆ 10 สำนวน
8. มีที่มาจากพืชผักผลไม้ 8 สำนวน
9. มีที่มาจากการยืมสำนวนของต่างชาติ 7 สำนวน
10. มีที่มาจากความเชื่อ 4 สำนวน
11. มีที่มาจากของกินของใช้ 3 สำนวน
12. มีที่มาจากธรรมชาติ 2 สำนวน
13. มีที่มาจากกฎเกณฑ์และกฎหมายต่าง ๆ 2 สำนวน
14. มีที่มาจากเพลง 1 สำนวน
15. มีที่มา มาจากการลงโทษคนร้าย 1 สำนวน

สำนวนไทยและสำนวนเวียดนามที่ได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบทำให้แสดงให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิอากาศ ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติของชาวไทยและชาวเวียดนาม

ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทำให้เห็นว่ามีทั้งที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างชนชาติสองชนชาติคือชนชาติไทยและชนชาติเวียดนาม นอกจากนั้นยังมีประโยชน์ในการเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกันเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยของชาวเวียดนามและประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาเวียดนามต่อชาวไทย และยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาเวียดนามต่อภาษาของชนชาติอื่น ๆ ในครั้งต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามสามารถสันนิษฐานได้ว่าสาเหตุที่ทำให้สำนวนไทยและสำนวนเวียดนามมีหลายสำนวนที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เพราะว่าทั้งสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามต่างก็เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ขึ้นจากประสบการณ์เพราะไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใดก็ตาม เมื่อบรรพบุรุษได้ประสบกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งเป็นเรื่องดี เรื่องร้าย ความสุขหรือความทุกข์ ก็จะเกิดการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์นั้นไว้แล้วนำมาสั่งสอนลูกหลานและคนรุ่นหลังให้ดำเนินชีวิตอย่างราบรื่น ไม่ผิดพลาดเหมือนกับที่บรรพบุรุษได้ประสบมา ซึ่งลูกหลานหรือคนรุ่นหลังเมื่อได้รับการสั่งสอนจากบรรพบุรุษไม่ว่าเรื่องนั้นจะถูกหรือผิด มักจะทำตามคำสั่งสอนนั้นเพราะมีความเคารพนับถือผู้เฒ่า ผู้แก่ อีกทั้งสำนวนไทยกับสำนวนเวียดนามมีลักษณะความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกันหลายสำนวน ซึ่งอาจเนื่องมาจากทั้งประเทศไทยและประเทศเวียดนามต่างตั้งอยู่ในดินแดนใกล้เคียงกัน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันรวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน จึงอาจมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกันอันเป็นผลให้มีความหมายของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามคล้ายคลึงกัน หากแต่การใช้คำที่นำมาเปรียบเทียบอาจแตกต่างกันไปบ้างเหมือนหรือคล้ายคลึงกันบ้าง สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับสำนวนเวียดนามมี เหงียน ซาน ยุก (2543) ทำวิจัยเรื่องความหมายของสุภาษิต (Nguyễn Xuân Đức. Về nghĩa của tục ngữ// Tạp chí văn hóa dân gian – Hà Nội, 2000 – Số 4.) ให้ความหมายของสุภาษิตไว้ว่า สุภาษิตหมายถึง คำพูดของมนุษย์ไม่ว่ารุ่นไหน ชาติใด ภาษาใด และแยกออกได้เป็นสองอย่างคือ อย่างหนึ่งเป็นคำพูดที่มีความหมายตรงไปตรงมาตามรูปแบบคำ เมื่ออ่านเราจะรู้ความหมายทันที อย่างที่สองพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา คนฟังเมื่ออ่านแล้วอาจจะเข้าใจความหมายทันทีถ้าคำคำนั้นได้ใช้อย่างแพร่หลายทั่วไปจนใคร ๆ ก็รู้ ส่วยถ้าคำคำนั้นไม่ได้ใช้อย่างแพร่หลายก็ไม่สามารถเข้าใจได้ทันที ทำให้ผู้อ่านต้องคิด ต้องตีความคำพูดนั้นจึงจะเข้าใจคำพูดหรือสำนวนนั้น ๆ ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับสำนวนไทยมีมากมายหลายประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยของ จิราภรณ์

ภัทราภานุภัทร (2521) ได้ศึกษาเกี่ยวกับถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย ในแง่ของลักษณะส่วนประกอบ หน้าที่ และความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย ข้อมูลที่นำมาศึกษาเก็บรวบรวมจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ สื่อมวลชนต่าง ๆ และจากการพูดคุยกับคนในสมัยเดียวกับผู้วิจัย วิธีการวิจัยใช้การเปรียบเทียบถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนกับถ้อยคำในภาษาปกติเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนเหล่านั้น ผลการศึกษาพบว่าถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนอาจมีลักษณะส่วนประกอบเป็นคำ คำเดี่ยวหรือเป็นวลีหรือเป็นประโยคก็ได้ ลักษณะส่วนประกอบที่เป็นวลีมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างจากส่วนประกอบของวลีในภาษาธรรมดา เมื่อนำถ้อยคำเหล่านี้มาใช้ในประโยคพบว่าสามารถทำหน้าที่ได้เหมือนคำเดี่ยวหลายประเภท และหน้าที่ปรากฏมี 3 แบบ คือ ชนิดที่ทำหน้าที่อย่างเดียว ชนิดที่ทำหน้าที่ 2 อย่าง และชนิดที่ทำหน้าที่ 3 อย่าง ผลจากการวิเคราะห์ความหมายของถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนพบว่ามีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายเดิมหรือความหมายรวมเดิมของถ้อยคำเป็น 4 แบบ คือ ความหมายเปรียบเทียบ ความหมายเกี่ยวเนื่อง ความหมายที่เกิดจากการเทียบเสียงของคำ และความหมายที่ได้จากเรื่องราวลักษณะตัวละครต่าง ๆ วิธีการ ประเพณี วรรณคดี และการละเล่นอื่น ๆ

สำหรับลักษณะทั่วไปของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม มีทั้งที่เหมือนกันคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน คือสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามจะมีจำนวนคำเหมือนและใกล้เคียงกัน การแบ่งวรรคของสำนวนเวียดนามแบ่งตามลักษณะประโยคส่วนสำนวนไทยแบ่งเพื่อเน้นประโยชน์ด้านจังหวะและสัมผัส การใช้คำสัมผัสคล้องจองกัน สำนวนไทยจะเน้นการใช้คำสัมผัสคล้องจองกัน ส่วนสำนวนเวียดนามเป็นการใช้คำซ้ำ มีทั้งซ้ำคำทั้งคำ ซ้ำคำบางส่วน และซ้ำคำเชื่อม ซึ่งสำนวนไทยไม่มีการใช้คำเชื่อม ลักษณะการเลือกใช้คำที่มีความหมายในสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามจะเหมือนกันจะเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และความหมายตรงกันข้ามกันทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสำนวนชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2534, หน้า 12 – 14) อธิบายถึงสำนวนไทยว่ามีลักษณะดังนี้คือ

> มีความหมายโดยนัย คือ ความหมายไม่ตรงตัว แต่มีความหมายโดยอรรถ คือ พูดอย่างหนึ่งมีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง เช่น กินปูนร้อนท้อง หมายถึง รู้สึกเดือดร้อนเพราะมีความผิดอยู่ ขนทรายเข้าวัด หมายถึง ร่วมมือร่วมใจกันทำบุญ และฤาษีเลี้ยงลิง หมายถึง เลี้ยงเด็กซุกซน

ใช้ถ้อยคำกินความมาก การใช้ถ้อยคำในสำนวนนั้น ส่วนใหญ่เข้าลักษณะใช้คำน้อยกินความมาก เนื้อความมีความหมายเด่น เช่น ก่อหวอด ขึ้นคาน คว่ำบาตร ฯลฯ ซึ่งล้วนมีความหมายอธิบายได้ยืดยาว

ถ้อยคำมีความไพเราะ การใช้ถ้อยคำในสำนวนไทย มักใช้ถ้อยคำสละสลวย มีสัมผัสคล้องจอง เน้นการเล่นเสียงสัมผัสสระ สัมผัสอักษร ให้เสียงกระทบกระทั่งกันเกิดความไพเราะ น่าฟัง ทั้งสัมผัสภายในวรรคและสัมผัสระหว่างวรรค มีการจัดจังหวะคำหลายรูปแบบ เช่น เป็นกลุ่มคำซ้อน 4 คำ เช่น ก่อกรรมทำเข็ญ, ก่อร่างสร้างตัว, คู่ผัวตัวเมีย คำซ้อน 6 คำ เช่น ขิงก็ราข่าก็แรง, ขี้ก้อนใหญ่ให้เด็กเห็น, ยุให้รำตำให้รั่ว และคำซ้อน 8 คำ หรือมากกว่า เช่น ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง, กำแพงมีหู ประตูมีตา, กินอยู่กับปากอยากอยู่กับท้อง

สำนวนไทยมักมีการเปรียบเปรยหรือมีประวัติที่มา ส่วนใหญ่มาจากการเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ ประเพณี ศาสนา นิยายนิทานต่าง ๆ กิริยาอาการและส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น กลับหน้ามือเป็นหลังมือ นอนตาไม่หลับ ใจดีสู้เสือ

สำหรับการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม เห็นว่าประเภทที่ปรากฏมากที่สุดคือ ประเภทที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน ลำดับที่สองคือ ประเภทที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันแต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ และประเภทที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ ประเภทมีความหมายเหมือนกันและสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน เกี่ยวกับการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามมีงานวิจัยของ โสภนา ศรีจำปา (2544) ซึ่งได้ศึกษาสุภาษิตเวียดนามเปรียบเทียบกับสุภาษิต สำนวน คำพังเพยไทย โดยนำสำนวน สุภาษิตของไทยและเวียดนามมาเสนอถึงลักษณะความหมายใกล้เคียงกันของสำนวน สุภาษิตไทยและเวียดนามจำนวน 42 สำนวน สุภาษิต จากงานวิจัยของ โสภนา ศรีจำปา ทำให้เห็นถึงความใกล้เคียงกันทางแนวความคิดระหว่างบรรพบุรุษเวียดนามกับไทยเพราะว่าประเทศไทยและประเทศเวียดนามอยู่ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์เหมือนกัน ดังนั้นวิธีการดำรงชีวิตตลอดจนการมองโลกไม่ได้แตกต่างกันมากนัก

สำหรับที่มาของสำนวนไทยและสำนวนเวียดนาม จะเห็นได้ว่าทั้งสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามต่างก็มีที่มาจากเรื่องเล่าต่าง ๆ มีที่มาจากการยืมสำนวนของต่างชาติ มีที่มาจาก

ประสบการณ์ของคนโบราณ มีที่มาจากประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นต้น ดังที่ ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2534, หน้า 10 – 12) ได้อธิบายที่มาของสำนวนไทยที่มีลักษณะสอดคล้องกับ เอกฉันท์ จารุเมธีชน (2537, หน้า 117 -119) ว่ามีมูลเหตุมาจากหลายทางด้วยกันเป็นต้นว่า เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การกินอยู่ของคน เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม เกิดจากศาสนา เกิดจากนิยาย นิทาน ตำนานหรือประวัติศาสตร์ เกิดจากการกีฬา การละเล่นหรือการแข่งขัน และมูลเหตุอื่น ๆ อีก สรุปได้ดังนี้คือ

1. เกิดจากธรรมชาติ เช่น ข้าวคอยฝน ฝนตกไม่ทั่วฟ้า น้ำซึมบ่อทราย
2. เกิดจากสัตว์ เช่น ปลากระดี่ได้น้ำ เสือซ่อนเล็บ หมาหยอกไก่
3. เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน เช่น ปิดทองหลังพระ ชักใบให้เรือเสีย พายเรือคนละที
4. เกิดจากอวัยวะต่าง ๆ เช่น ตาเล็กตาน้อย ตีนเท่าฝ่าหอย มืออยู่ไม่สุข
5. เกิดจากของกินของใช้ เช่น ข้าวแดงแกงร้อน ผ้าขี้ริ้วห่อทอง ลงเรือลำเดียวกัน
6. เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ตื่นก่อนนอนหลัง เข้าตามตรอกออกตามประตู คนตายขายคนเป็น
7. เกิดจากศาสนา เช่น ขนทรายเข้าวัด ตักบาตรถามพระ ผ้าเหลืองร้อน
8. เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์ เช่น กระต่ายหมายจันทร์ กบเลือกนาย ชักแม่น้ำทั้งห้า
9. เกิดจากการละเล่น กีฬาหรือการแข่งขัน เช่น ไก่รองบ่อน งงเป็นไก่ตาแตก ไม่ดูตาม้าตาเรือ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามในด้านลักษณะทั่วไปและเปรียบเทียบความหมายและที่มาของสำนวนไทยที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

1. ควรที่จะศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนเวียดนามในด้านอื่น ๆ ที่ยังไม่ปรากฏในการวิจัยครั้งนี้
2. ควรที่จะศึกษาเปรียบเทียบสำนวนไทยกับสำนวนของชาติอื่น ๆ และศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนของชาติอื่น ๆ ด้วย